

Кооперация. Европейско кооперативно дружество.

1. Понятие.

Кооперацията е сдружение на физически лица с променлив капитал и с променлив брой членове, които чрез взаимопомощ и сътрудничество осъществяват търговска дейност за задоволяване на техни икономически, социални и културни интереси. Кооперациите възникват в началото на XIX в. в Англия. Важно е да се отбележи фактът, че бързо доказват, че са изключително подходяща форма за обединяване на усилията на дребни собственици, и получават много бързо голямо разпространение. Навият закон, регламентиращ кооперациите в света, е приет в Германия като закон за кооперативните сдружения през 1868 г.

С течение на времето те се обединяват в кооперативни съюзи по различен признак - отраслов, географски, национален.

Според правната литература, кооперацията се разглежда като вид търговец. За тях е създаден специален закон. Една от основните разлики е, че при търговските дружества стремежът е придобиване на печалба, а при кооперациите целта е – взаимопомощ между членовете ѝ.

Различаваме няколко вида кооперации:

1. жилищно-строителна кооперация - тя не е търговец;
2. потребителска кооперация;
3. трудова кооперация;
4. земеделска кооперация и други

В България кооперацията е регламентирана в ЗК. Изключение прави жилищно-строителната кооперация (ЖСК), чиято регламентация се съдържа в отделен закон, а именно - Закона за ЖСК. Норми, регламентиращи взаимозастрахователните кооперации, се съдържат и в Кодекса на застраховането.

Съгласно Чл. 1 ЗК: Кооперацията е доброволно сдружение на физически лица с променлив капитал и с променлив брой членове, които чрез взаимопомощ и сътрудничество осъществяват търговска дейност. Кооперацията е юридическо лице.

Въз основа на това определение могат да се извлекат характерните черти на кооперацията, както и да се изведат различията между кооперациите и ТД:

1. тя е самостоятелен частноправен субект. За разлика от ТД, тя извършва не само стопанска дейност и цели извличане на печалба, но извършва и социални, културни, просветни и други дейности и цели - подпомагане на нейните членовете;
2. тя е ЮЛ, изхождайки от чл. 1, ал. 1, изр. 2 ЗК;
3. тя е доброволно сдружение на ФЛ - учредява се от най-малко 7 дееспособни ФЛ. Недопустимо е ЮЛ да бъдат както учредители, така и членове на кооперацията;
4. тя има променлив капитал, всъщност тя няма капитал в смисъла, който има това понятие при капиталовите ТД. Капиталът на кооперацията е както на персоналните ТД;
5. тя е сдружение с променлив членски състав;
6. Законът третира по-благоприятно кооперациите отколкото ТД. Делът на член-кооператора не подлежи на заповор и принудително изпълнение. Предвиждат се и някои данъчни и финансови облекчения за кооперациите - чл. 35: Кооперациите и кооперативните съюзи се освобождават от всякакви такси във връзка с тяхното учредяване, преустройство, прекратяване и ликвидация;
7. За кооперациите е характерно наличие на трудови правоотношения между кооперацията и членовете. Това е по-скоро изключение при ТД. Наличието на трудови правоотношения е друго доказателство, че кооперацията е обединение на дребни търговци и занаятчии.

2. Учредяване.

Фактическият състав включва 2 елемента:

а) Провежда се учредително събрание чл. 2 (1) Кооперация могат учредят най-малко 7 дееспособни физически лица, които вземат решение на учредително събрание. Учредителното събрание приема устав и избира управителен и контролен съвет. Управителният съвет избира своя председател.

На учредителното събрание учредителите избират помежду си с обикновено мнозинство председател и секретар, които ръководят събранието. Устава на кооперацията се приема с единодушие. Той има задължително и факултативно съдържание като част от задължителното подлежи на вписване в търговския регистър. Задължителното е уредено в чл. 2, ал. 3 ЗК, а факултативното съдържание е посочено в чл. 2, ал. 4 ЗК. В устава могат да се уреждат трудови и осигурителни отношения между